

Motion till riksdagen 2024/25:1373

av **Martin Kinnunen m.fl. (SD)**

Livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för ett skatteavdrag för den överskottsmat som butiker donerar till välgörande ändamål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda om lägre temperaturer för hantering av vissa livsmedel ska krävas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte minska antalet skoltimmar för hem- och konsumentkunskap och om samarbete om matsvinn mellan berörda myndigheter och skola och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för förbud mot obedövad slakt inom EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett importförbud för animalieprodukter från djur som har slaktats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allt kött som upphandlas via offentlig upphandling i Sverige ska komma från djur som har bedövats före slakt, i enlighet med svensk standard, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av kött och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kulturmärkning av svenska matprodukter av stort kulturhistoriskt värde och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för att få till stånd regler om livsmedelsmärkning som minskar risken för spridning av afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för en nationell specialiserad enhet mot livsmedelsbedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka bevissäkringen mot dem som fuskar med livsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett lagkrav om att kontrollanter ska ha förståelse för näringsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen, bl.a. genom att ge Livsmedelsverket en mer aktiv roll när det gäller tolkning av EU-regler i samband med kommunernas tillsyn och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att för offentlig upphandling sträva mot tvingande krav om att livsmedel ska vara producerade i enlighet med svensk miljö- och djurskyddslagstiftning när så är möjligt och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på en större andel närproducerade livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge länsstyrelserna i uppdrag att genomföra en kampanj riktad mot offentliga och privata konsumenter för att förmå dem att köpa närproducerade livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen för upphandling bör ses över så att tillämpliga undantag finns för behov av ändrade inköpsmönster till följd av kriser och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk livsmedelskonsumtion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål kopplade till specifika produkter och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att eventuella EU-mål för ekologisk produktion och konsumtion inte blir bindande och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att en konkret plan tas fram för sanering av militärflygplatser som ligger vid vattentäkter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av rent vatten och oförorenade vattentäkter och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU-lagstiftningen för nya livsmedel och för livsmedel framställda med modern växtförädlingsteknik ska tillåta medlemsstater att utfärda nationella godkännanden så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att livsmedlet inte släpps ut på marknaden i andra EU-länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Det svenska jordbruket och svensk livsmedelsproduktion ska värnas och bidra till svensk konkurrenskraft, goda miljöstandarder, öppna varierade kulturlandskap och svensk självförsörjning samt export. Ett framgångsrikt jordbruk och en välfungerande livsmedelsproduktion är en förutsättning för att hela Sverige ska leva, för att vi ska vara säkra vid kris och krig och för ett gott djurskydd, och det utgör en viktig del av den svenska ekonomin.

Förenklade regler i svensk livsmedelskedja

Livsmedelskedjan är mycket reglerad och konkurrenskraften hos företagen inom livsmedelskedjan skulle gynnas av enklare regler. Mycket av reglerna behövs för en god livsmedelssäkerhet. Ett arbete behöver dock göras för att finna förenklingar som inte samtidigt försämrar livsmedelssäkerheten. I det arbetet bör även ingå att analysera politiska ambitioner bakom regleringar. För den skull bör en utredning tillsättas.

Livsmedelsstrategin 2.0

Livsmedelsstrategin 2.0 förbereds för närvarande. Den bör verka på samtliga områden där större problem finns att lösa inom dagens livsmedelsproduktion och främja primärproduktion, förädling, tillväxt, robusthet, miljövänlighet och beredskap. Innovation är mycket viktigt, såväl som att i grunden förenkla regler och säkerställa rättssäkerhet. En nyckelfaktor för framgång på samtliga områden är en tillräcklig lönsamhet för både primärproduktion och förädling. För livsmedelsförädlingen behövs även initiativ för livslångt lärande. När livsmedelsstrategin först kom var ett av de största värdena att produktionsperspektivet lyftes igen efter år i träda. För att lyckas med en ökad svensk livsmedelsproduktion idag, när så många andra målsättningar finns på andra områden, måste livsmedelsstrategin ges en status som är likställd med eller överordnad andra samhällsliga mål.

Reducerat matsvinn

Matsvinn uppstår i hela livsmedelskedjan och är ett problem för ekonomi, nationell självförsörjning, miljö och klimat. Det är dessutom ett etiskt problem. Det finns många skäl för att samhället och medborgarna bör anstränga sig att minska svinnet. Svinnet förekommer i primärproduktionen, livsmedelsindustrin, butiker, restauranger, storkök, skolkök och hushållens konsumtionsmönster.

Eftersom det när det kommer till matsvinn finns ett antal potentiella synergieffekter blir den centrala åtgärden att underlätta samarbete mellan aktörer och att myndigheter hjälper aktörerna att minska svinnet. Alla vill ju minska svinnet. Vi stöder en fortsättning av det myndighetsuppdrag som nu löper.

För att öka takten i arbetet mot matsvinn i butiker skulle man kunna överväga att likt Norge införa ett skatteavdrag för den överskottsmat som butikerna donerar till välgörande ändamål. Annars slängs överskottsmat ofta idag. Man skulle kunna överväga motkrav på distribution av något slag.

Livsmedelsproducenterna och de som paketerar livsmedel är skyldiga att märka produkterna rätt med datum och förvaringstemperatur. Övergripande temperaturkrav för livsmedel ställs i det EU-gemensamma regelverket. Branschriktlinjer föreskriver vid vilken temperatur fisk och fiskprodukter ska förvaras. Produkter som köttfärs, korv och kyckling kan ha annan temperatur. Om producenterna valde en lägre temperatur än de föreskrivna maxtemperaturerna, skulle detta också kunna medföra mindre förstörd mat och därigenom ett reducerat matsvinn. Regeringen bör utreda möjligheten och effekterna av att påverka förordningarna om temperaturkrav för livsmedel samt att ställa högre sådana krav på livsmedelsproducenter och dagligvaruhandel om det innebär att bästföredatumerna kan förlängas. Mycket av svinn uppstår i hemmen. Här har skolans hem- och konsumentkunskap en fortsatt viktig uppgift att lära eleverna matens värde och hur man gör för att minska svinn i hemmet. Det är därför viktigt att ämnets skoltimmar inte minskar. Jordbruksverket och Livsmedelsverket skulle också kunna samarbeta med skolorna för att ytterligare förstärka ämnets betydelse för att motverka matsvinn.

Förr var normen att hushålla. Äldre personer har ofta behållit den normen. Däremot har den inte överförts till alla barn och ungdomar. En förändrad attityd skulle kunna underlätta både nutida och framtida ansträngningar på det här området.

Värna det svenska djurskyddet

Sverige har kanske världens mest ambitiösa djurskydd. Det är något som vi bör vara stolta över och som ska värnas. Det är viktigt att det finns förutsättningar för ett upprätthållande av djurskyddet, inte minst genom att vår djur- och livsmedelsproduktion ska behålla sin konkurrenskraft. Utan lönsamhet i livsmedelsproduktionen kommer svensk livsmedelsproduktion att konkurreras ut och alltmer av den mat vi äter kommer att komma från djurhållning med sämre djurskydd.

I Sverige gäller krav på bedövning innan slakt, men det kravet finns inte i de flesta andra länder. Många svenskar äter i dag kött utan att veta om att det kommer från djur som har halal- eller kosherslaktats utan bedövning. Slaktmetoderna innebär i korthet att djuren slaktas och avblodas helt utan bedövning. Det innebär ett utdraget dödsförlopp med onödigt lidande, smärta och ångest. Enligt en fransk kartläggning kan det ta upp till elva minuter innan de panikslagna korna dör av blodförlust. Enligt Jordbruksverket är obedövad slakt ”förenat med smärta för djuren” och djur som utsätts för denna slaktmetod är ”medvetna och känner smärtan längre innan de förlorar medvetandet än

vad man tidigare trott”. Problematiken behöver angripas från flera vinklar. Dels måste Sverige inta en stark hållning inom EU, och arbeta för generella förbud för denna form av obedövad slakt inom hela unionen, dels måste Sverige aktivt söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött som slaktats med metoder som avviker från intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning. Sverige ska vidare kräva att all mat som upphandlas via offentlig upphandling garanteras komma från djur som slaktats och avblodats efter bedövning i enlighet med svenska djurskyddsregler. Våren 2022 tog riksdagen beslut om ett tillkännagivande till den dåvarande regeringen med följande lydelse: ”Det finns därför behov av att vidta ytterligare åtgärder, såväl nationellt som på EU-nivå, för att möjliggöra och säkerställa att det vid offentlig upphandling enbart ska köpas in livsmedel som har producerats i linje med svenska djurskydds- och miljökrav.” Vi sverigedemokrater vill förtydliga att det behövs ett importförbud för animalieprodukter från djur som har slaktats utan bedövning och att regeringen bör arbeta aktivt i Sverige och EU för att uppnå det.

Obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter

Många animalier och vissa andra livsmedel, som exempelvis honung, frukt och olivolja, ska enligt reglerna alltid märkas med ursprung, det vill säga märkningen ska visa varifrån produkterna kommer. För nötkött finns speciella regler med krav på märkning med ursprung. Om varan är märkt med ”Ursprung Sverige” betyder det att djuret är fött, uppfött och slaktat i Sverige. Om importerat kött mals till köttfärs i en butik i Sverige får det alltså inte stå ”svensk köttfärs” eller vara märkt med en svensk flagga. Vid köp av honung, fisk, skaldjur och blötdjur, till exempel musslor, i butik ska information ges om varifrån produkten kommer, ursprungsland eller fångstzon.

Utländsk djurhållning skiljer sig ofta från svensk när det gäller till exempel synen på antibiotika, hormoner, djurtransporter, djurhållningsformer och slaktmetoder. Dagens ursprungsmärkning är dock inte fullt tillräcklig för att möjliggöra ett särskiljande för dessa typer av produkter. Därför är det angeläget att ytterligare öka konsumenternas möjlighet att göra aktiva val när de köper livsmedel.

Vi anser att alla animaliska produkter bör märkas med ursprung i varje led i produktionskedjan. Detta ska gälla såväl charkvaror och sammansatta produkter som mat på restaurang. Mejeriprodukter som idag står helt utanför märkningskrav vill vi inkludera i obligatoriska märkningssystem.

Det är viktigt med ursprungsmärkning av svenska mejeriprodukter och bättre kommunikation av svenska mervärden ut till konsumenterna. Därför ser vi positivt på Svensk märkning AB, som bildades 2015 av Svensk Dagligvaruhandel, Livsmedelsföretagen och LRF, för att göra det lättare för konsumenter att hitta svensk mat i livsmedelsbutikerna. Detta ligger väl i linje med vad kunderna vill ha.

Sedan tidigare har riksdagen gett ett tillkännagivande om att regeringen inom EU, i alla relevanta sammanhang, ska driva frågan om obligatorisk ursprungsmärkning av alla köttprodukter, inklusive sammansatta produkter.

Kulturmärkning av livsmedel

Maten spelar ofta en central roll i vårt leverne. Förutom att vara en nödvändig näringskälla är den också bärare av traditioner, kultur och upplevelser. Sverige har många traditionella matprodukter som är nära sammankopplade med vårt land, vår miljö och vår kulturhistoria. Detta förtjänar att lyftas fram. I dagsläget finns det dock inga nationella regleringar för att skydda eller uppmärksamma svensk mat. Mot bakgrund av ovanstående behöver ett nationellt regelverk för märkning av kulturhistoriskt värdefulla svenska matprodukter tas fram. En sådan märkning skulle medföra positiva effekter för både besöksnäringen och landsbygdsutvecklingen samt skulle understryka vår svenska identitet. Regelverket ska tas fram i samarbete med regionala aktörer. De nationella märkningsreglerna skulle komplettera EU:s skyddade beteckning för livsmedel och jordbruksprodukter.

Minskad smittspridning

Den afrikanska svinpesten sprider sig inom EU och flera medlemsstater har drabbats. Virusnet angriper både vildsvin och tamgrisar. Det orsakar stora problem för grisnäringen i de länder där sjukdomen finns. Sjukdomen är mycket smittsam och kan bland annat spridas via animaliska livsmedel som slängs i naturen och som sedan äts av vildsvin. Utbrott av andra sjukdomar har också skett efter slarvig hantering av livsmedel, till exempel mul- och klövsjuka. Med tanke på de stora konsekvenser som en spridning skulle få är det rimligt med ett krav på informativ märkning på produkter från gris i de länder där sjukdomen finns idag om vad man ska undvika för att inte sprida smitta. Det minskar risken för att någon på grund av oförstånd sprider smittan till nya länder. Regeringen bör verka inom EU för att regler om en sådan märkning kommer på plats.

Förbättrad bekämpning av livsmedelsfusk

Livsmedelsfusket bedöms av Livsmedelsverket vara omfattande runt om i världen. Bedrägerier kan involvera komplicerade led av uppfödare, slakterier, charkföretag och grossister. För de flesta livsmedel, inklusive annat kött än nötkött, gäller att ursprunget ska anges om konsumenten annars blir vilseledd.

En konsument får aldrig luras att tro att ett livsmedel kommer från ett annat land, en annan stad eller en annan region än vad det faktiskt gör eller att det har producerats enligt ekologiska certifieringsregler när det i själva verket är falskmärkt. Det gäller även annan märkning, såsom innehållsdeklarationer och datummärkning. För att konsumenterna ska kunna lita på en produkts innehåll och ursprung behöver arbetet med kontroller intensifieras. Myndigheterna bör få mer resurser för detta ändamål. Livsmedelsfusket har kommit att bli utbrett även i Sverige. Det bedrivs ofta av kriminella nätverk. Livsmedelsverket beräknar att de seriösa livsmedelsföretagen förlorar nio miljarder per år på denna kriminella verksamhet. Dessutom uteblir skatteintäkter för samhället och ett större behov av kontroll till följd av den kriminella verksamheten ökar kostnaderna. De negativa effekterna av det kriminella fusket är stora på kort sikt och ännu större på lång sikt. Utvecklingen måste brytas. Det krävs en annan modell. Sverige behöver, likt Danmark, en nationell enhet mot livsmedelsfusk. Den skulle möjliggöra ett fokuserat arbete med specialistkompetens, i samarbete med kommunerna, och skulle inte begränsas av kommungränser, så som dagens kommunala livsmedelskontroll gör. Enheten skulle kunna samarbeta med gränspolis och polis på ett annat sätt. Möjligheterna att nysta upp storskalig brottsverksamhet skulle öka väsentligt.

Sverigedemokraterna anser att regeringen ska utreda möjligheterna för en nationell enhet mot livsmedelsbedrägerier. Den ökade omfattningen av livsmedelsfusket och att det nu till stor del utövas i kriminella nätverk och göder dessa gör att det finns ett behov av ökade sanktionsmöjligheter mot dem som fuskar med livsmedel. Lika viktigt är att utreda ökade möjligheter för bevissäkring, något som också bör ingå i en utredning om en nationell enhet mot livsmedelsfusk.

Effektivare och mer likvärdig livsmedelskontroll

När tillsyn bedrivs av en verksamhet med förståelse för verksamhetens villkor blir den rättvisande och effektiv och leder till ändamålsenliga beslut som är lättare att efterleva och ökad effektivitet för det som samhället vill åstadkomma. På samma gång blir besluten mer olika där förutsättningarna är olika och där flexibilitet behövs och mer

lika där förutsättningarna är lika. Önskade skillnader i beslut som har att göra med bristande förståelse för näringen undanröjs således. Därför anser Sverigedemokraterna att det ska införas ett formellt lagkrav på att kontrollanter ska ha förståelse för den näringsverksamhet som de kontrollerar. Kravet kan till exempel uppfyllas genom tidigare arbetslivserfarenhet eller genom skräddarsydda insatser som utbildning eller vidareutbildning. En annan källa till olika tillämpning av tillsynsbeslut inom livsmedelsnäringarna är att olika kommuner gör olika tolkningar av EU-regler. Därför bör Livsmedelsverket, som har en större förståelse för EU-reglerna, bli mer aktivt inkopplat när det gäller tolkning av EU-regler som uppstår vid kommunernas tillsyn.

Lanthandel

Idag är många mindre samhällen åderlättna på samhällsservice genom nedlagda skolor, butiker och lanthandlare. När sådana institutioner får stryka på foten tenderar det att leda till utflyttning. Läggs en skola ned så leder det i förlängningen till att lanthandeln får sämre underlag, och läggs istället lanthandeln ned försämras elevunderlaget på skolan. Detta går hand i hand. Utarmandet av servicetjänster och institutioner på landsbygden kan även försvåra landets funktion vid kris.

En annan effekt av nedlagda lokala livsmedelsbutiker är att en möjlighet försvinner för bygdens små livsmedelsproducenter att få en liten hemmamarknad och en första kundexponering av nya produkter. Steget till en produktlansering är mycket mindre om den lokala livsmedelsbutiken finns. Här bör möjligheterna för ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare utanför kommunernas centralorter utredas.

Beredskap

Vad som orsakar nästa kris i Sverige och hur den kommer att gestalta sig är svårt att sja om. Vi vet dock att den kommer. Vi vet också att om vi inte kan säkerställa livsmedels-försörjningen under en kris, så kan resultatet bli katastrofalt. Den viktigaste delen av livsmedelsberedskapen ligger i att Sverige höjer sin självförsörjningsgrad. Det är ett mål som Sverigedemokraterna arbetar för på flera sätt, i budgetförslag, i förhandlingar och i motionen om jordbruk. Begränsade lager, som möjliggör för det svenska folket att klara sig utan livsmedelsimport i några veckor till ett par månader, ger marginaler som är mycket viktiga under tiden som staten arbetar för att få kontroll på en kris. Beredskaps-lager för livsmedel bör återupprättas. Distribution av och logistik för livsmedel måste också fungera i en krissituation.

I fjol presenterade Livsmedelsverket en rapport där det undersöktes hur många kommuner som har beredskapsplaner för sin måltidsorganisation. Av de svarande angav då bara sex av tio kommuner att de hade en beredskapsplan. Måltidsverksamheter är beroende av att varuleveranser kommer fram, av att el, vatten och it fungerar och av att det finns personal som kan arbeta. Att ta fram en beredskapsplan innebär en systematisk analys av vad som krävs för att verksamheten ska fungera och vilka konsekvenser det får om den inte fungerar samt att ta fram planer och åtgärder för att måltider ändå ska kunna tillagas och serveras. Det anser vi att alla kommuner bör göra.

I fjol publicerade Livsmedelsverket en handbok som ska stödja kommuner och regioner i arbetet med beredskapsplaner för måltidsorganisation. Det ser vi positivt på, men vi menar att åtgärden inte står själv utan ett krav på att alla Sveriges kommuner ska ha uppdaterade sådana beredskapsplaner. Vi kan inte vid en kris ha vissa kommuner där de mest sårbara invånarna inte får mat. Målsättningen måste vara att försörjningen ska fungera överallt. Därför anser vi att krav bör ställas på kommuner att de ska ha en plan för att förse skolor och omsorgsverksamheter med mat i krissituationer.

Offentlig upphandling

Många kommuner och landsting köper i dag in livsmedel som är olagliga att producera i Sverige enligt gällande miljö- och djurskyddslagstiftning. Samtliga livsmedel som upp-handlas offentligt ska vara producerade enligt gällande svensk miljö- och djurskydds-lagstiftning, när så är möjligt.

Den offentliga sektorn är en stor kund till jordbruket. En satsning bör göras för att i första hand öka andelen närproducerade livsmedel i de offentliga upphandlingarna. Om de är närproducerade får de gärna också få vara ekologiska. De inköpsregler som den offentliga sektorn fastslår anser vi alltså i första hand ska gynna närproducerad mat. De krav på andel ekomärkt mat i offentliga kök, som många kommuner satt upp, överstiger på många håll den mängd lokalt producerad ekomärkt mat som finns. Målsättningen om ekologisk produktion leder alltså till import. Det är orimligt. Sverige har i flera avseenden högre minimikrav enligt gällande lagstiftning för matproduktion än EU, och vår offentliga sektor ska i ljuset av detta inte missgynna svensk och lokal produktion. Enligt Livsmedelsverket är dessutom fusk med ekomärkning vanligt. Finland kan tjäna som inspiration och modell, eftersom de har modeller för offentliga inköp av i första hand finsk-producerad mat.

Om tvingande regler för kommuner och landsting i det här avseendet inte anses förenliga med EU-reglerna för den inre marknaden, bör Sverige verka för att ändra EU-reglerna för att möjliggöra sådan styrning. Vidare anser vi att länsstyrelserna bör ges ett uppdrag att genomföra en kampanj riktad mot offentliga och privata konsumenter för att förmå dem att köpa svenska livsmedel. En större inhemsk konsumtion av svenskproducerad mat ger fördelar för miljö, klimat, djurskydd och landsbygdens förutsättningar samt stärker livsmedelsberedskapen i Sverige genom en stabil efterfrågan på svensk mat och genom upparbetade processer.

Coronakrisen har aktualiserat att även Sverige kan drabbas av kriser, däribland störningar av handelsflöden. Torkan sommaren 2018 visade också att samhället kan ha behov av att stödköpa svenska produkter tillfälligt för att undvika konkurser på grund av en tillfällig kris. Som en del i krisberedskapen bör lagstiftningen som styr upphandling ses över, så att tillämpliga undantag finns för ändrade inköpsmönster till följd av kriser.

Konsumenternas efterfrågan ska styra, inte statens planmål

Redan riksdagsåret 2016/17 beslutade riksdagen att rikta ett tillkännagivande till den dåvarande regeringen om att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion, kopplade till specifika produktionsformer.

Bakgrunden är den att regeringen, då som nu, sätter upp siffersatta mål för hur mycket mark som ska odlas ekologiskt och hur mycket ekologiska livsmedel som offentliga uppköpare ska köpa in. Detta förfarande har planekonomiska drag och stör marknaden. Till exempel kan det leda till ett överutbud av ekologiska livsmedel, med prisfall som följd, och omöjliga villkor för ekologiska producenter. Måluppfyllelse leder också till en mindre livsmedelsproduktion i Sverige, eftersom ekologisk produktion generellt sett har en lägre produktionsnivå. Importen ökar därmed. Sverigedemokraterna vill hellre stödja den ekologiska produktionen att utvecklas mot högre produktivitet, ökad miljönytta och ökad effektivitet. Det är sedan konsumenternas efterfrågan som ska styra utbudet. Bindande siffersatta mål möjliggör inte heller politiska avvägningar mot andra värden. EU-kommissionen föreslår nu, utan att göra en konsekvensanalys, att unionen ska gå från 8 till 25 procents ekologisk odling till år 2030.

Vi sverigedemokrater anser att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion, kopplade till specifika produktionsformer.

Sverige bör därtill i den fortsatta hanteringen inom EU av mål för ekologisk produktion och konsumtion verka för att eventuella mål inte blir bindande.

Småskaliga slakterier

Småskaliga slakterier är viktiga för att möjliggöra en ökad djurhållning i många bygder och därigenom ett ökat utbud av närproducerade och högkvalitativa livsmedel. Både landsbygd och konsumenter gynnas av sådana slakterier. Dessutom bidrar de småskaliga slakterierna till kortare djurtransporter. Fler småskaliga slakterier ska kunna etableras. Därför behöver reglerna kring dessa ytterligare förenklas, utan att äventyra livsmedels-säkerheten och djurhälsan.

Mobila slakterier har samma positiva effekt på djurproduktionen och undviker helt djurtransporter. De möjliggör dessutom en stor flexibilitet. Det har dock varit svårt att driva sådana slakterier med tillräcklig lönsamhet. Andra åtgärder än regelförenkling kan också behöva göras för att möjliggöra fler småskaliga slakterier och mobila slakterier. Därför bör regeringen utreda vilka åtgärder som krävs för att öka tillgången på sådana.

Gårdsförsäljning av livsmedel

I dag finns ett växande intresse för gårdsbutiker på landsbygden, där fler vill sälja när-odlade och egenproducerade varor. Detta är viktigt ur flera aspekter, dels för det lokala näringslivet i både liten och stor omfattning, dels för arbetsmarknaden på landsbygden. Det kan även vara positivt för bygdens självförtroende och framtidstro. Dagens regelverk gör många gånger att framställning och försäljning av livsmedel blir onödigt krånglig. Här bör regeringen arbeta för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel, utan att äventyra livsmedelssäkerheten.

Vatten

Vatten är ett livsmedel som vi i Sverige ofta tar för givet. Även om vi har en stor tillgång finns det hot mot våra vattentäkter. Användningen av PFAS vid brandbekämpning på landets flygplatser har visat sig resultera i föroreningar i vattentäkter. Militärflygplatser har staten själv kontroll över. Trots det har sanering inte gjorts överallt där det behövs. Militärflygplatsen i Karlsborg har konstaterade föroreningar som hotar att nå Vättern, som redan idag är en vattentäkt för flera hundra tusen människor och som är tänkt att bli det för många fler. Det är därför glädjande att försvaret har aviserat att det ska installera en reningsanläggning för rening av ytvattnet

från flygplatsen. Det är viktigt att föroreningar tas om hand på alla platser vid vattentäkter så skyndsamt som möjligt. Därför bör regeringen skriva fram en konkret plan för sanering av militärflygplatserna och återkomma skyndsamt till riksdagen.

Nya livsmedel

Insekter som livsmedel och som foder kan vara en viktig del av en framtida livsmedelsproduktion, som är resurssnål och kan sluta kretslopp. Godkännandet av nya livsmedel görs idag EU-gemensamt genom förordningen för nya livsmedel. Skälet för det är att den inre marknaden i EU bara ska omfatta sådant som alla medlemsstater har accepterat. Utvecklingen av sådana livsmedel har gått olika snabbt i olika länder inom EU, eftersom förfarandet att kommersiellt använda insekter som livsmedel endast har godkänts i vissa EU-medlemsstater. Detta är tydligen förorsakat av olika tolkningar av en tidigare version av EU-förordningen för nya livsmedel.

Detta visar samtidigt vägen för en ny modell för EU-lagstiftning som främjar teknikutveckling. Denna modell ska tillåta godkännanden på nationell nivå, med en fortsatt hög nivå av försiktighet, samtidigt som den inre EU-marknaden påverkas så lite som möjligt. EU-lagstiftningen för nya livsmedel, såväl som för livsmedel framställda med modern växtförädlingsteknik, bör inte som idag endast leda till godkännanden på EU-nivå direkt, utan ska kunna tillåta nationella godkännanden, till exempel direkt efter Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndighetens säkerhetsbedömning, så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att livsmedlet inte släpps ut på marknaden i andra EU länder. På så sätt kan en medlemsstat gå före och utveckla nya livsmedel. Dessa livsmedel kan därefter fullfölja processen i EU-systemet och godkännas för hela EU marknaden på vanligt sätt.

Martin Kinnunen (SD)

Staffan Eklöf (SD)

Victoria Tiblom (SD)

Mattias Eriksson Falk (SD)